

ZPRÁVA O STAVU NEZISKOVÉHO SEKTORU V ČESKÉ REPUBLICE V ROCE 2009

Celkové hodnocení expertní skupiny: 2,8

Zpracovaly Neziskovky.cz, o.p.s. pro USAID, listopad 2009, www.neziskovky.cz/www.nonprofits.cz

Úvod

Pro potřeby Zprávy o stavu neziskového sektoru v ČR v roce 2009 do neziskového sektoru zahrnujeme občanská sdružení, nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, církevní právnické osoby a organizační složky občanských sdružení. Ke konci září roku 2009 působilo v ČR 105 758 neziskových organizací. Nejčastější formou jsou občanská sdružení, kterých bylo 68 057.

Politická situace se v průběhu roku velmi změnila. V březnu 2009 poslanecká sněmovna vyjádřila vládě nedůvěru a byla sestavena úřednická vláda. Volby naplánované na podzim 2009 zrušil na základě žaloby jednoho z poslanců ústavní soud. Úřednická vláda tak pokračuje ve své činnosti až do voleb, které pravděpodobně proběhnou koncem jara 2009. Úřednická vláda se ukázala vstřícnější než předchozí vlády politické. Za její několikaměsíční působnosti prošly 2 novely zákonů a koncem roku proběhla jednání střešních neziskových organizací s premiérem. Výsledkem bylo navýšení částky ve státním rozpočtu 2010 pro sociální služby na podobnou úroveň jako v roce 2009.

I. Právní prostředí

Hodnocení expertní skupiny: 2,9

I/1 a I/2 Registrace a provoz

Legislativní rámec pro činnost NNO je v ČR v zásadě vymezen. Fungování (založení, provoz, likvidace) všech právních neziskových typů, které na území ČR působí, je ošetřeno speciálními zákony – zákon o nadacích a nadačních fondech, o obecně prospěšných společnostech, o sdružování občanů a zákon o církvích a náboženských společnostech. Zákon o dobrovolnické službě je využíván všemi těmito právními formami. Tyto zákony různě detailně a konkrétně nastavují práva a povinnosti jednotlivých právních typů. Česká legislativa stále nevyjasnila pojem „nezisková organizace“, což činí problémy při interpretaci obecných zákonů, které regulují i činnost neziskových organizací (NNO). V roce 2009 vláda schválila novelu zákona o nadacích a nadačních fondech a novelu zákona o obecně prospěšných společnostech. Obě novely čekají na projednání parlamentem ČR. Dále byl vytvořen věcný záměr zákona o statusu veřejné prospěšnosti, který bude předložen k projednání vládě ČR.

Stále trvá, že legislativa vymezující činnost občanských sdružení je jen rámcová. To na jedné straně činnost občanských sdružení zjednodušuje, na druhé straně komplikuje jejich kontrolu veřejností. Registrace občanských sdružení je nenáročná a rychle proveditelná. Stále pokračuje stav z minulých let, kdy registrační místo – ministerstvo vnitra na základě svého výkladu zákona o sdružování odmítá registrovat občanská sdružení, která podle stanov poskytují veřejně prospěšné služby za úplatu mimo okruh členské základny. Případně ministerstvo pozastavuje jejich činnost. Rada občanských sdružení v praxi končí svoji činnost, aniž by svůj zánik legislativně ošetřila a zajistila své vyřazení z evidence neziskových subjektů. Statistika počtu občanských sdružení v ČR pak není průkazná.

Stále neexistuje jeden funkční veřejný rejstřík neziskových organizací. Neziskové organizace jsou registrovány v evidencích a rejstřících jednotlivých registračních míst.

I/3 Administrativní překážky

Neziskové organizace mohou v rámci zákona svobodně vykonávat svoji činnost. Stát a veřejná správa nevytvářejí legislativní překážky činnosti. V roce 2009 pokračoval trend nepodporovat občanská sdružení v některých programech zaměřených především na sociální ekonomiku. Důvodem je nízká úroveň transparentnosti u občanských sdružení, která vychází z aktuální legislativy. V roce 2009 byla schválena novela zákona o sociálních službách. Tato novela bohužel nevyřešila problém organizací, které mají registrovány služby u MPSV. Registrované služby nemohou být pro veřejnost zpoplatněny.

I/4 Domácí právní základna

V České republice stále existuje pouze úzká a početně omezená skupina specialistů na legislativu neziskových organizací. Právní poradenství je dostupné v Praze a v krajských městech. V regionech je poradenství hůře dosažitelné.

Nadále platí, že právní aspekty činnosti neziskových organizací se vyučují na vysokých školách a univerzitách různého zaměření. Tato okolnost přispívá k vyššímu počtu kompetentních manažerů v neziskovkách. Výchova právníků specializovaných na tento sektor však zajištěna není. Stále platí, že v ČR nadále existuje nedostatek odborníků na připomínkování vznikajících zákonů. Neexistuje profesionální platforma pro připomínkování legislativy.

I/5 Daně

Dotace, granty a dary neziskovým organizacím jsou podle zákona o dani z příjmů osvobozené od daní. Fyzické osoby a firmy mohou uplatnit odpočet poskytovaných darů ze základu daně. Stanovený limit možného odpočtu je nedostačující a k rozvoji dárcovství nemotivuje. V roce 2009 se situace ještě zhoršila snížením sazby daně z příjmů. Stále platí, že daňové prostředí v České republice komplikuje často nejednotná interpretace zákonů. Jiný výklad může mít právník, jiný ekonom, účetní expert nebo finanční úřad. Podle současného daňového zákona se nezdaňuje pouze vymezená část zisku, což NNO nedostatečně zvyhodňuje.

I/6 Vlastní příjmy

V této oblasti nedošlo v roce 2009 k žádným změnám. Legislativa neziskovým organizacím nebrání získávat finance prodejem zboží a služeb. Tyto aktivity však nepodporuje (např. nadace a nadační fondy), v některých případech je zprostředkovatelsky limituje. Problémem je zejména výklad ekonomické činnosti u neziskových organizací, jež není v zákonu přesně vydefinována. To pak přináší problémy při zdaňování neziskových organizací.

II. Organizační základna

Hodnocení expertní skupiny:3,0

II/1 Získávání podpory

V roce 2009 nedošlo k zásadním změnám. Veřejnost stále ještě respektuje paternalistickou roli státu a očekává, že odpovědnost za naplnění jejich potřeb má právě stát a veřejná správa. Přesto si veřejnost uvědomuje, že NNO obecně její potřeby zastupují. NNO se snaží získat přehled o potřebách společnosti, většinou však nemají kapacity pro marketingový průzkum konkrétních potřeb veřejnosti, respektive svých cílových skupin. Tyto potřeby NNO stanovují na základě kvalifikovaného odhadu. Vzhledem k aktuálně se snižující podpoře z EU fondů dále roste tlak na neziskové organizace rozvíjet individuální a firemní fundraising.

II/2 Strategické plánování

Profesionálně fungující neziskové organizace se chovají strategicky. Ve většině ostatních NNO obecně panuje povědomí o potřebnosti strategického plánování, NNO však nemají strategické plány v písemné podobě vytvořeny. Často plánují pouze činnost/poslání, ale neumí plánovat navazující finanční zajištění (často chybí strategie vícezdrojového financování).

II/3 Vnitřní struktura řízení

Stále platí, že neziskové organizace jsou ze zákona povinny v zakládajících dokumentech definovat řídicí strukturu své organizace, kompetence a povinnosti řídicího orgánu. V praxi se však tyto zásady často nedodržují. Statutární složka je často formální. V občanských sdruženích někdy stejní lidé působí ve statutárním orgánu i ve výkonné složce.

Kompetence, ale i povinnosti přesouvají statutární orgány na výkonnou složku. Členové statutárních orgánů nemají společenskou prestiž. Ve většině neziskových organizací vedoucí pracovníci vykonávají výkonné funkce a chybí tak dostatek času na řídicí procesy. Velké organizace mají jiné výchozí podmínky než malé. Rozdíl je i mezi zcela dobrovolnickými fungujícími organizacemi a těmi, které mají zaměstnance.

Stále platí, že NNO s výjimkou občanských sdružení jsou ze zákona povinny chovat se transparentně a zveřejňovat své výroční zprávy, včetně zprávy o hospodaření a vyjádření nezávislého auditora. Ne všechny organizace, na které se zákon vztahuje, tyto povinnosti plní. Na druhé straně řada občanských sdružení, i když to není ze zákona jejich povinnost, pravidelně zveřejňuje výsledky svých aktivit. Veřejnost (příznivci, dárci, podporovatelé) tak v zásadě mají možnost ověřit, jak efektivně NNO využívají jejich dary, příspěvky a dotace. Většina dárců také vyžaduje jasnou řídicí strukturu v rámci grantových řízení.

II/4 Zaměstnanci neziskových organizací

Většina fungujících NNO mají stálé zaměstnance. Ne vždy mají tito zaměstnanci pevně stanovený popis práce. Pracovníci jsou často zaměstnáváni pouze na dobu trvání projektu. V roce 2009 na rozdíl od předchozích let klesá zaměstnanost v důsledku ekonomické krize. Stále chybí dostatek schopných manažerů.

Zvyšuje se trend přechodu zaměstnanců NNO do veřejného a podnikatelského sektoru a naopak.

Stále platí že, NNO spolupracují s dobrovolníky, ojediněle mají organizace systematicky zpracované databáze dobrovolníků. Na základě zákona o dobrovolnické službě se přípravě a vzdělávání dobrovolníků věnují akreditovaná dobrovolnická centra. Podle zákona však dobrovolníkem nesmí být člen sdružení, což často komplikuje práci NNO s dobrovolníky.

II/5 Technická vybavenost

Stále platí, že v České republice existují finanční zdroje na technické vybavení kanceláří (granty, dary komerčních subjektů), i když nejde o vybavení špičkové. Naprostá většina NNO má zajištěn přístup k počítači a může komunikovat prostřednictvím internetu. Problémem je spíše jejich využívání, kdy jednak chybí specializované programy, jednak pracovníci nedisponují potřebnými znalostmi a dovednostmi. Pokud nemají NNO vlastní vybavení, mohou využít síť knihoven, které uživatelům umožňují přístup k internetu.

III. Finanční zajištění

III/1 Domácí podpora

Neziskové organizace získávají většinu finančních prostředků z českých zdrojů včetně strukturálních fondů EU. Nejvíce finančních prostředků do neziskového sektoru plyne z veřejných rozpočtů, dále pak z firem, nadací a od individuálních dárců. V ČR neexistuje oficiální přehled financování neziskových organizací podle jednotlivých zdrojů. Podpora jednotlivých dárců není jen finanční, především firemní dárci poskytují neziskovým organizacím výrobky, služby se slevou nebo zdarma. V roce 2009 nadále rostla i podpora formou firemních dobrovolníků. Zásadním zdrojem se pro mnohé NNO staly strukturální fondy. V roce 2009 se také negativně projevila závislost některých NNO na EU фондах. Také se významně snížil počet NNO podpořených z veřejných zdrojů. Hlavními důvody byly:

1. Změna systému financování ze strukturálních fondů EU – více finančních prostředků plyne do samotných krajských úřadů a magistrátů, které peníze rozdělují a také do organizací, které samy založily.
2. Větší konkurence akademické a podnikatelské sféry – jednotlivé programy jsou stále více zaměřovány k akademické a podnikatelské sféře, neziskové organizace tak čelí výraznější konkurenci.
3. Menší úspěšnost žádostí NNO – větší úspěšnost v hodnocení projektů v posledním roce vykazují organizace, které založil sám dárcé – krajské úřady a magistráty.
4. zvýšení trendu podpory neziskových organizací zřizovaných státem (příspěvkových organizací) – Ve statistikách podpořených organizací se oproti minulým letům zvýšil počet organizací zakládáných státem nebo samosprávou.

V roce 2009 se projevil dopad ekonomické krize v nadačním sektoru. Výnosy z nadačního jmění jsou výrazně nižší než v předchozích letech. Nadále jsou největší finanční objemy rozdělovány z prostředků, které nadace získaly rozdělením Nadačního investičního fondu.

Velké a stabilní firmy, především nadnárodní, stále pracují na vlastní společenské odpovědnosti. V roce 2009 se v důsledku ekonomické krize snížila podpora ze strany firem. Firmy místo finančních prostředků nabízí dobrovolnickou práci svých zaměstnanců. Stejně reagují i jednotlivci – podnikatelé.

Stále platí, že nejméně významným finančním zdrojem pro většinu NNO v ČR jsou individuální dárci. NNO v budoucnu příliš nepočítají s dary od neanonymních individuálních dárců – spoléhají především na státní rozpočet, veřejné rozpočty a firmy. Práce s individuálními dárci je pro NNO náročnou fundraisingovou formou. Výjimkou jsou příspěvky individuálních dárců formou veřejných sbírek. Stabilním nástrojem se staly dárcovské SMS (DMS), kdy dárci mohou prostřednictvím zaslání textové zprávy přispět NNO. Navzdory krizi se finanční podpora od individuálních dárců nesnižuje.

III/2 Diverzifikace

V roce 2009 se výrazně zhoršila finanční stabilita většiny NNO. Příčinou je závislost na některém z dominantních zdrojů, které se v důsledku ekonomické krize snižují nebo ruší.

V roce 2009 se výrazně zkrátila doba finančního zajištění NNO pouze na několik měsíců, výjimečně na jeden rok. Převážná většina NNO nevytváří finanční rezervy, protože nemá z čeho.

III/3 Systémy finančního řízení

Nadále platí, že výroční zprávy, vedení účetnictví a audity jsou standardně vyžadovány samotnými dárci.

Finanční řízení v neziskových organizacích většinou není systémově vyřešeno. Souvisí to s nedostatkem ekonomů a finančních manažerů v neziskovém sektoru.

Špatná dostupnost informací a nepřesnosti ve finančních částech výročních zpráv negativně ovlivňují transparentnost a důvěryhodnost NNO.

III/4 Fundraising

V roce 2009 došlo v důsledku finanční krize k propouštění zaměstnanců na pozicích fundraiserů. Nadále NNO při fundraisingu počítají jen s některými skupinami dárců. Nejméně se věnují oslovování neanonymních dárců. Organizace spíše organizují veřejné sbírky na ulici nebo prostřednictvím DMS.

Ani v době krize většina správních rad nadále neplní svoji základní povinnost – odpovědnost za zajištění finančních prostředků pro organizaci a přesouvají ji na výkonnou složku.

III/5 Vlastní příjmy

V důsledku ekonomické krize se v roce 2009 projevil tlak na posilování vlastních příjmů NNO. Jde většinou o prodej služeb a výrobků, za které si však některé organizace (především ze sociální a zdravotní oblasti) účtují minimální částky. Negativně se projevují chybějící dovednosti v oblasti finančního a marketingového řízení. NNO mají velký zájem o nový trend – sociální podnikání. Zde se ukazuje, že NNO neumí tržně přemýšlet. Nejsou ztotožněny s myšlenkou, že jde prioritně o vytváření zisku.

Stále platí, že veřejná správa nakupuje služby od neziskových organizací formou dotací, grantů a formou veřejných zakázek. V důsledku již platného zákona o sociálních službách, kdy s finančními prostředky nakládají samotní klienti, docházelo i v roce 2009 k velkému odlivu finančních prostředků z rozpočtů NNO.

IV. Prosazování zájmů NNO

Hodnocení expertní skupiny: 2,3

IV/1 Spolupráce s vládou, centrálními a místními úřady a samosprávami

Na centrální úrovni se komunikace mezi veřejnou správou a neziskovými organizacemi postupně zlepšuje. Neziskové organizace jsou zastoupeny v poradních orgánech centrálních úřadů (ministerstva). V roce 2009 nadále intenzivně pracuje Rada vlády pro NNO, která je složena ze zástupců NNO a veřejné správy.

Nadále platí, že na nižších regionálních úrovních se s neziskovými organizacemi počítá, např. při komunitním plánování, při vytváření regionálních rozvojových strategií apod. Není tomu ale tak ve všech regionech. Kraje již zpravidla mají vypracované grantové strategie a pravidla podpory NNO, zatímco malá města a obce takto systémově nepracují a jejich podpora je spíše nahodilá. Za účelem prosazování širších zájmů se lidé z NNO politicky angažují v samosprávách a regionálních vládách.

V roce 2009 došlo k uzavření dohody o spolupráci mezi Asociací NNO a Asociací krajů ČR.

IV/2 Aktivity za účelem společensko-politických změn

Neziskové organizace také v roce 2009 vedly kampaně za řešení dílčích společensko-politických problémů v různých oborech činnosti (např. zdravotně postižení - nevidomí, rozvojová pomoc, lidská práva, sociálně vyloučené skupiny, násilí na dětech, týrané ženy, bezdomovci).

V souvislosti s 20. výročím sametové revoluce byla v roce 2009 na základě iniciativy studentů zveřejněna výzva občanům ČR k většímu zapojení do komunitního života.

IV/3 a IV/4 Politický lobbying a prosazování právních reforem

Nadále platí, že neziskové organizace obecně nevnímají lobbying jako svoji prioritu a nemají v této oblasti jasně vypracovanou strategii a pravidla. Nicméně si uvědomují, že v určitých situacích je lobbying nezbytný. V ČR existují zájmové skupiny, které dovedou lobbying efektivně využívat. Tradičně jsou to ekologicky zaměřené organizace a organizace působící v oblasti sociální a zdravotní. Veřejná správa vnímá NNO jako oficiálního partnera, často jen proklamativně.

V roce 2009 z iniciativy Rady vlády NNO se pracovalo na novele zákona o dobrovolnické službě a novele zákona o veřejných sbírkách. Obě novely bude projednávat Vláda ČR v roce 2010.

Na konci roku 2009 se střešním organizacím podařilo vyvolat jednání s premiérem vlády ČR o významu NNO pro společnost a způsobu financování NNO v době ekonomické krize. Výsledkem byl návrh na úpravy zásad pro rozdělování dotací, který by měl zrychlit přesun peněz od státu k neziskovým organizacím.

V. Poskytování služeb

Hodnocení expertní skupiny: 2,5

V/1 Rozsah zboží a služeb

V roce 2009 se začíná projevovat vliv ekonomické krize. Dochází k rušení některých služeb. Většina služeb je na odpovídající profesionální úrovni. Dostupnost a kvalita služeb však není ve všech regionech ČR stejná.

V/2 Reakce na potřeby společnosti

Nadále z větší části reagují neziskové organizace na viditelné potřeby společnosti, komunit a trhu. Tyto potřeby jsou často spojovány s prioritami, které vyhláší veřejná správa a operační programy strukturálních fondů EU. Některé NNO reagují na vyhlášené výzvy a realizují tak činnosti, které zcela neodpovídají jejich poslání.

Nadále si profesionálně fungující neziskové organizace situací na trhu zjišťují a vyhodnocují zpětnou vazbu.

V roce 2009 se ukázalo, že programy realizované ze strukturálních fondů EU posílily schopnost organizací sledovat potřeby klientů, analyzovat je a pružně na ně reagovat. Často jsou NNO schopné uведенé aktivity realizovat pouze po dobu trvání projektu podpořeného z fondů EU. Po ukončení projektů nejsou schopny z finančních důvodů svoji činnost dále udržet a omezují poskytování služeb.

V/3 Příznivci a klienti

Stejně jako v minulých letech byly veřejně prospěšné služby (především sociální a zdravotní oblast, volnočasové aktivity) nabízeny široké veřejnosti. V roce 2009 opět rostla propagace služeb prostřednictvím internetu.

V/4 Návratnost nákladů

Nadále platí, že neziskové organizace mohou podle zákona kalkulovat ceny tak (s výjimkou registrovaných sociálních služeb), aby zajistily návratnost svých nákladů. Neziskové organizace většinou tuto možnost nevyužívají. Svoje produkty oceňují na základě hodnoty, kterou jsou ochotni platit klienti a uživatelé.

V roce 2009 se ještě více prohloubil rozdíl mezi NNO a příspěvkovými organizacemi, kde je zřizovatelem stát nebo úřad. Trh je tak uměle regulován ve prospěch příspěvkových organizací na úkor nevládních neziskových organizací, kterým se tak veřejná podpora snižuje.

V/5 Podpora a uznání vlády

I v roce 2009 centrální orgány nepodporovaly rozvoj neziskového sektoru systematicky. Nicméně práce NNO byla hodnocena veskrze kladně. Nakupování služeb probíhá formou dotací a grantů, což klade zbytečně velké nároky na administrativu. V poslední době jsou vypisována také veřejná řízení na veřejné zakázky. Ocenění neziskových organizací se mění v závislosti na regionu. Pozitivně jsou NNO vnímány především v rámci komunitního plánování a při jeho implementaci.

VI. Infrastruktura

Hodnocení expertní skupiny: 2,4

VI/1 Podpůrné a informační organizace

V roce 2009 nadále v ČR existují informační a podpůrné organizace, které informačně pokrývají celou republiku. Svou roli zde sehrávají také krajské úřady, které často plní některé z funkcí servisních organizací (školení, tvorba databází apod.).

VI/2 Domácí grantové organizace

V roce 2009 vznikaly nové grantující subjekty, ale paradoxně došlo ke snížení objemu finanční podpory v důsledku ekonomické krize.

Nadále v ČR existuje omezený počet mecenášských a firemních nadací.

VI/3 Koalice neziskových organizací

Nadále v ČR existují všeoborové koalice neziskových organizací, které mají omezený počet členů a nezastupují tak celý neziskový sektor. Vláda a veřejná správa nadále volá po jednotném hlasu za neziskové organizace.

Dobře fungují některé oborové (ekologie, humanitární oblast) a regionální koalice. Rozvíjejí se účelové koalice k řešení dílčích problémů např. koalice za snadné dárcovství, tématická síť pro rozvoj sociální ekonomiky.

VI/4 Školení

V roce 2009 výrazně vzrostla nabídka školení a poradenství pro neziskové organizace. Jejich kvalita je však nevyrovnaná, velké množství školících programů vzniklo v rámci evropských fondů. Materiály jsou v českém jazyce. Školení probíhají především v Praze a velkých městech. Nadále se rozvíjí vzdělávání přímo v prostorách zadavatelů.

VI/5 Mezioborová partnerství

Nadále se v roce 2009 rozvíjela mezioborová partnerství. Na rozdíl od minulých let vznikají partnerství na základě reálných potřeb zúčastněných stran. Běžně jsou vytvářena mezioborová partnerství (NNO, podnikatelský, akademický a veřejný sektor, média) k dosažení společných cílů, řešení problémů nebo oslovení veřejnosti.

VII. Vnímání veřejností

Hodnocení expertní skupiny: 2,4

VII/1 Sdělovací prostředky

Také v roce 2009 sdělovací prostředky čteně informovaly o aktivitách neziskových organizací. Mediální sdělení byla většinou neutrální, pokud se objevilo hodnocení, tak vyznívalo spíše pozitivně. Negativní kauzy se v médiích objevily pouze výjimečně. Informace o NNO se převážně objevovaly v regionálních médiích.

Celkově v médiích byl poskytován prostor pracovníkům neziskových organizací jako expertům na konkrétní problematiku. Média také často dávala prostor pro informační kampaně NNO.

V roce 2009 začala některá média informovat o podpoře firemních dárců, aniž by to bylo považováno za placenou reklamu.

VII/2 Vnímání neziskových organizací veřejností

Nadále platí, že veřejnost oceňuje význam NNO pro společnost. Dobročinnost je ve společnosti zakořeněná jako relativně stabilní jev a stále vykazuje mírný nárůst. Veřejnost pozitivně vnímá zejména mediálně a regionálně známé organizace.

VII/3 Vnímání neziskových organizací vládou a podniky

Nadále jako v minulých letech jsou neziskové organizace vnímány spíše pozitivně. Státní a veřejnou správou jsou označovány za partnery a spolupracovníky, v praxi však často nejde o rovnocenný vztah. Některé firmy počítají s neziskovými organizacemi ve svých koncepcích sociální odpovědnosti a jejich prostřednictvím řeší podporu určitých témat nebo regionů. Spolupráce s NNO je dobrou firemní vizitkou a stává se postupně standardní součástí firemní kultury. To se postupně týká také malých a středních firem.

VII/4 Vztahy s veřejností

Také v roce 2009 platí, že neziskové organizace stále silněji vnímají význam public relations jako nástroj dlouhodobé udržitelnosti. Oslovují veřejnost a propagují svoji činnost. Problémem je, že NNO se často nemohou public relations intenzivně a systematicky věnovat, protože jim chybí lidské a finanční zdroje. Ne vždy dovedou

sdělit záměry svých organizací tak, aby jim veřejnost porozuměla a mohla jim poskytnout podporu. Motivací pro rozvoj PR jsou soutěže o nejlepší veřejně prospěšné kampaně NNO.

VII/5 Samoregulace

V roce 2009, stejně jako v minulých letech, většina profesionálně fungujících neziskových organizací zveřejňuje etická pravidla a standardy kvality sociálních služeb ve výročních zprávách a dalších propagačních materiálech.